

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК"
для студентів галузі знань
0305 "Економіка та підприємництво"
всіх форм навчання

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Укладачі: А. В. Махота
А. О. Литвиненко
В. В. Тютлікова
Т. М. Сєрікова
О. М. Кудіна
Н. С. Доценко

Робоча програма навчальної дисципліни "Бухгалтерський Р 58 облік" для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" всіх форм навчання / уклад. А. В. Махота, А. О. Литвиненко, В. В. Тютлікова та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 60 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних і семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими має володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" всіх форм навчання.

Вступ

Забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку України сьогодні потребує формування ефективного механізму господарювання, розвитку міжнародного співробітництва у сфері залучення іноземного капіталу та поліпшення інвестиційного клімату нашої держави загалом. Важливим кроком на шляху вирішення зазначених завдань є формування належного обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю як основи забезпечення стійкого зростання вітчизняного бізнесу та подальшого розвитку національної економіки загалом.

За цих умов істотно зростає потреба у підготовці кваліфікованих фахівців у сфері бухгалтерського обліку, здатних забезпечити надання користувачам фінансової інформації своєчасних, об'єктивних і точних даних про результати господарської діяльності приватних підприємств та стан їх капіталу як основи ухвалення ефективних управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту вітчизняного бізнесу.

Необхідність у вивченні методології облікового відображення активів, капіталу, зобов'язань та господарських процесів суб'єктів підприємницької діяльності також обумовлено зростанням інформаційних потреб фінансових менеджерів в умовах глобалізації, що, у свою чергу, потребує адаптації сучасної методології бухгалтерського обліку до потреб розвитку національної економіки. Вирішення цих завдань неможливе без глибокого розуміння сучасними економістами чинної методології облікового відображення господарської діяльності приватного бізнесу.

Навчальна дисципліна "Бухгалтерський облік" є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних фахівцям, обліковцям, економістам, фінансистам, здатним організовувати обліково-аналітичний процес на підприємствах, складати та перевіряти фінансову звітність.

Робочу програму навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" складено, відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямів 6.030501 "Економічна теорія", 6.030502 "Економічна кібернетика", 6.030503 "Міжнародна економіка", 6.030504 "Економіка підприємств", 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці", 6.030506 "Прикладна статистика", 6.030507 "Маркетинг", 6.030508 "Фінанси і кредит".

Міждисциплінарні зв'язки: "Економіка підприємств", "Менеджмент", "Маркетинг", "Фінанси", "Фінанси підприємств", "Фінансовий менеджмент", "Страховання" та ін.

Програму навчальної дисципліни складено з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку.
2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
		6.030501 "Економічна теорія", 6.030502 "Економічна кібернетика", 6.030503 "Міжнародна економіка", 6.030504 "Економіка підприємств", 6.030506 "Прикладна статистика"	6.030505 "Управління персоналом та економіка праці", 6.030507 "Маркетинг"	6.030508 "Фінанси і кредит"
Змістових модулів – 2	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво". Напрямок підготовки 6.030501 "Економічна теорія", 6.030502 "Економічна кібернетика", 6.030503 "Міжнародна економіка", 6.030504 "Економіка підприємств", 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці", 6.030506 "Прикладна статистика", 6.030507 "Маркетинг", 6.030508 "Фінанси і кредит"	Базова		
Кількість кредитів денної форми навчання – 4. Кількість кредитів заочної форми навчання – 7 або 8		Рік підготовки		
Загальна кількість годин – 144		2 або 3-й	3-й	2-й
		Семестр		
		4, 5 або 5 – 6-й	5 – 6-й	4 – 5-й
Тижневих годин для денної форми навчання:		Освітній ступінь: бакалавр	30 год	16 год
аудиторних – 2/2	Практичні			
самостійної роботи студента – 7/8	30 год		16 год	24 год
	Самостійна робота			
	86 год		220 год	248 год
	Вид контролю:			
	екзамен або 5-й семестр – залік; 6-й семестр – екзамен	екзамен	екзамен	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 59,8 %;
для заочної форми навчання – 15,4 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування системи знань і з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальна теорія бухгалтерського обліку та облік господарських процесів, які охоплюють різноманітну діяльність підприємств.

Основними **завданнями** вивчення цієї дисципліни є:

вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів;

набуття навичок в опрацюванні та використанні облікової інформації в управлінні.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають:

знати:

облікову політику підприємства;

предмет, метод і об'єкт обліку, його види;

національні стандарти бухгалтерського обліку;

подвійний запис, рахунки бухгалтерського обліку, класифікацію і побудову рахунків;

рахунки синтетичного й аналітичного обліку;

елементи методу обліку: документацію, інвентаризацію, оцінку, калькуляцію, звітність;

технологію облікового процесу й техніку опрацювання інформації;

форми бухгалтерського обліку;

фінансові показники діяльності підприємств і порядок їх використання з метою контролю й аналізу;

основи побудови бухгалтерського обліку;

техніку завершення облікового процесу та подання фінансової звітності;

сутність та загальні принципи організації управлінського обліку на підприємстві;

уміти:

відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух коштів і розрахунків із дебіторами в різних формах;

здійснювати облік формування та зміни власного капіталу;
здійснювати облік основних засобів;
відображати на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух нематеріальних активів;
здійснювати облік інвестицій та інших необоротних активів;
відображати на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух запасів;
здійснювати облік праці та її оплати;
відображати на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух довготермінових і поточних зобов'язань;
здійснювати облік витрат основної діяльності та калькулювання собівартості продукції;
здійснювати облік доходів і результатів діяльності підприємства.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, яких набувають студенти
у результаті вивчення навчальної дисципліни**

Коди компетентності	Назви компетентності	Складові частини компетентності
1	2	3
БО*1	Визначати об'єкти бухгалтерського обліку та встановлювати методи їх відображення в облікових регістрах	Знати предмет бухгалтерського обліку, типологію його об'єктів та параметри методів; уміти ідентифікувати об'єкти бухгалтерського обліку та визначати методи їх відображення
БО*2	Інтерпретувати структуру бухгалтерського балансу та технологію його складання	Знати структуру господарських засобів підприємства та джерела їх утворення; вміти визначати на основі бухгалтерського балансу ідентифікувати активи та пасиви підприємства
БО*3	Знати структуру та економічний зміст Плану рахунків бухгалтерського балансу	Знати побудову, призначення та типологію бухгалтерських рахунків; вміти відображати господарські процеси на підприємстві методом подвійного запису

Продовження табл. 2.1

1	2	3
БО*4	Знати структуру об'єктів бухгалтерського обліку, види їх вартості, а також способи оцінки їх вартості	Знати сутність методів оцінки об'єктів бухгалтерського обліку та вміти здійснювати облікову оцінку окремих видів активів та пасивів підприємства; вміти калькулювати вартість окремих об'єктів бухгалтерського обліку
БО*5	Знати порядок документообігу на підприємстві у процесі бухгалтерського обліку його господарських засобів	Знати параметри типових первинних документів на підприємстві; знати структуру облікових регістрів для відображення об'єктів бухгалтерського обліку
БО*6	Визначати необоротні активи підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру необоротних активів підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*7	Визначати запаси підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру запасів підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*8	Визначати грошові кошти та дебіторську заборгованість підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру грошових коштів підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*9	Визначати та оцінювати фінансові інвестиції підприємства та відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру фінансових інвестицій підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*10	Визначати власний капітал підприємства та відображати його зміну на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру власного капіталу підприємства; вміти здійснювати його облікову оцінку; знати порядок його відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*11	Визначати зобов'язання підприємства та відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру зобов'язань підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку

1	2	3
БО*12	Визначати фонд оплати праці підприємства та відображати витрати з оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру фонду оплати праці підприємства; вміти обчислювати заробітну плату, нарахування на неї та утримання; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*13	Визначати витрати підприємства та відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру витрат діяльності підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*14	Визначати доход та фінансові результати діяльності підприємства та відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку	Знати сутність та структуру доходів підприємства; вміти здійснювати їх облікову оцінку; знати порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку
БО*15	Знати зміст, структуру та призначення форм фінансової звітності підприємства	Знати структуру та зміст форм фінансової звітності підприємства; вміти складати фінансову звітність підприємства; вміти інтерпретувати дані фінансової звітності підприємства

* – Бухгалтерський облік.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи бухгалтерського обліку

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи

1.1. Сутність, історія виникнення та функції бухгалтерського обліку.

Поняття бухгалтерського обліку, його виникнення й розвиток. Господарський облік, його види: оперативно-технічний, статистичний,

бухгалтерський, їх особливості. Функції бухгалтерського обліку та його мета. Вимірники, які застосовують в обліку та їх характеристика. Державне регулювання бухгалтерського обліку, облікова політика підприємства.

1.2. Предмет і об'єкти та методи бухгалтерського обліку.

Характеристика предмета бухгалтерського обліку. Принципи бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку. Класифікація активів підприємства та джерел їх утворення.

1.3. Методи бухгалтерського обліку.

Методи бухгалтерського обліку. Основні елементи методу бухгалтерського обліку: документація, інвентаризація, рахунки і подвійний запис, оцінка, калькуляція, баланс і звітність.

Тема 2. Бухгалтерський баланс

2.1. Зміст та види бухгалтерського балансу.

Поняття про бухгалтерський баланс. Види балансу.

2.2. Структура бухгалтерського балансу.

Побудова, склад та порядок складання бухгалтерського балансу.

2.3. Вплив господарських операцій на бухгалтерський баланс.

Типи господарських операцій за критерієм впливу на зміст бухгалтерського балансу підприємства.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис

3.1. Економічний зміст, побудова та типи бухгалтерських рахунків.

Рахунки бухгалтерського обліку: призначення і побудова. Активні, пасивні та активно-пасивні рахунки, їх побудова.

3.2. Метод подвійного запису на рахунках бухгалтерського обліку.

Подвійне відображення операцій на рахунках, його сутність і контрольне значення. Кореспонденція між бухгалтерськими рахунками. Поняття про бухгалтерське проведення. Бухгалтерські проведення: прості і складні.

3.3. План рахунків бухгалтерського обліку.

Принципи побудови Плану рахунків. Класифікація рахунків за економічним змістом. Класифікація рахунків за призначенням та структурою. Класифікація рахунків щодо балансу. Позабалансові рахунки.

Тема 4. Оцінка та калькуляція

4.1. Сутність і значення вартісного оцінювання.

Види оцінювань. Види цін та особливості їх застосування для оцінки об'єктів бухгалтерського обліку.

4.2. Оцінка об'єктів обліку.

Порядок оцінки різних господарських коштів.

4.3. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку.

Сутність калькулювання, калькуляційна одиниця.

Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку

5.1. Документація, її види та порядок документообігу на підприємстві у процесі бухгалтерського обліку його господарських засобів.

Первісне спостереження і його документальне відображення. Класифікація документів і документообіг. Первинні облікові документи: їх структура та вимоги до складання.

5.2. Інвентаризація та її види.

Інвентаризація, її сутність і значення. Основні завдання інвентаризації. Види інвентаризації. Порядок проведення інвентаризації.

5.3. Техніка та форми бухгалтерського обліку.

Поняття про облікові реєстри. Види та форми облікових реєстрів. Поняття форми бухгалтерського обліку. Меморіальна та журнальна форми обліку. Спрощена форма обліку. Форми обліку, засновані на механізованому опрацюванні даних.

Змістовий модуль 2

Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства

Тема 6. Облік необоротних активів

6.1. Сутність, види та порядок оцінки основних засобів.

Основні засоби сутність і класифікація. Порядок оцінки основних засобів підприємства.

6.2. Облік надходження та вибуття основних засобів підприємства.

Облік надходження основних засобів: за умови безкоштовного отримання, придбання за кошти, будівництві, отримані як укладення у статутний капітал. Облік убування основних засобів: реалізація за кошти, безкоштовна передача, ліквідація. Документальне оформлення надходження та зменшення основних засобів.

Облік зношування (амортизації) основних засобів: методи нарахування амортизації, порядок визначення сум амортизаційних відрахувань і їх облік. Аналітичний і синтетичний облік основних засобів. Облік оренди основних засобів.

6.3. Облік інших необоротних активів підприємства.

Нематеріальні активи: сутність і склад. Визнання й оцінка нематеріальних активів. Облік надходження і зменшення нематеріальних активів. Аналітичний і синтетичний облік. Амортизація нематеріальних активів.

Тема 7. Облік запасів

7.1. Види та порядок оцінки запасів.

Визначення запасів, їх класифікація й первісна оцінка. Рахунки синтетичного обліку запасів.

7.2. Облік надходження запасів.

Облік надходження запасів: особливості обліку запасів, що надійшли, на складі й облік надходження запасів у бухгалтерії, первісна документація з обліку надходження запасів. Облік готової продукції: формування первісної вартості готової продукції, документальне оформлення руху готової продукції, аналітичний і синтетичний облік. Облік товарів. Облік малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП): особливості обліку й документальне оформлення.

7.3. Облік вибуття запасів.

Облік вибуття запасів: методи оцінки вибуття запасів, первинна документація з обліку вибуття запасів.

Тема 8. Облік коштів і дебіторської заборгованості

8.1. Облік коштів у касі підприємства та на його рахунках у банках.

Облік коштів у касі: первинна документація, синтетичний облік касових операцій. Первинна документація з обліку банківських операцій,

синтетичний облік операцій на поточному й іншому рахунках банків. Облік розрахунків за отриманими векселями.

8.2. Облік розрахунків із покупцями й замовниками.

Синтетичний і аналітичний облік розрахунків і з покупцями й замовниками. Визначення й оцінка дебіторської заборгованості. Поточна та дострокова дебіторська заборгованість. Облік розрахунків із різними дебіторами. Розрахунки за виданими авансами. Розрахунки із підзвітними особами: порядок оформлення витрат на відрядження. Розрахунки за претензіями. Розрахунки за відшкодуванням заподіяного збитку. Розрахунки з іншими дебіторами. Аналітичний і синтетичний облік розрахунків і з різними дебіторами.

8.3. Облік витрат майбутніх періодів.

Первинні документи з обліку витрат майбутніх періодів та порядок їх застосування в облікових регістрах. Облік витрат на ремонт підприємства. Облік розрахунків за орендою.

Тема 9. Облік фінансових інвестицій

9.1. Визначення й оцінка фінансових інвестицій.

Сутність та класифікація вкладень підприємств у цінні папери. Методологія первісної оцінки та переоцінення фінансових інвестицій підприємства.

9.2. Облік поточних фінансових інвестицій.

Синтетичний та аналітичний облік поточних фінансових інвестицій підприємства. Порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку еквівалентів коштів.

9.3. Облік довгострокових фінансових інвестицій.

Синтетичний та аналітичний облік терміну фінансових інвестицій підприємства. Особливості відображення фінансових інвестицій за методом участі в капіталі.

Тема 10. Облік власного капіталу

10.1. Сутність, функції та порядок формування власного капіталу підприємства.

Визначення та облік зареєстрованого й неоплаченого капіталу. Облік пайового капіталу.

10.2. Сутність і порядок обліку вилученого, додаткового та резервного капіталу підприємства.

Вилучений капітал, його сутність та облік. Облік додаткового й додатково вкладеного капіталу, облік резервного капіталу.

10.3. Процес формування, використання й облік фінансових результатів підприємства.

Процес формування, використання та облік нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Тема 11. Облік зобов'язань

11.1. Сутність, види та загальний порядок обліку зобов'язань підприємства.

Види зобов'язань та особливості їх обліку.

11.2. Облік розрахунків із постачальниками й підрядниками.

Синтетичний та аналітичний облік розрахунків із постачальниками й підрядниками.

11.3. Облік розрахунків із іншими кредиторами.

Аналітичний і синтетичний облік короткотермінових і довготермінових кредитів. Облік розрахунків із учасниками. Синтетичний облік розрахунків з бюджетом Облік виданих векселів: короткотермінових і довготермінових. Аналітичний і синтетичний облік. Класифікація облігацій підприємств, їх синтетичний та аналітичний облік. Облік зобов'язань із оренди. Облік внутрішніх і внутрішньогосподарських розрахунків.

Тема 12. Облік праці, її оплати й соціального страхування

12.1. Форми й системи оплати праці, види заробітної плати, склад фонду оплати праці.

Основні показники обліку праці та його оплати. Форми й системи оплати праці, види заробітної платні, склад фонду оплати праці.

12.2. Первинна документація з обліку оплати праці.

Табеля обліку використання робочого часу. Наряд на відрядну роботу. Маршрутний листок. Рапорти або відомості вироблення. Список осіб, які працювали в понаднормований час. Листок обліку простоїв.

12.3. Облік окремих видів виплат на оплату праці.

Облік використання робочого часу. Організація табельного обліку, первинна документація. Порядок нарахування й обліку основної заробітної платні, додаткової заробітної платні, відпускних, лікарняних

та інших заохочувальних і компенсаційних виплат. Аналітичний облік розрахунків із робітниками. Облік утримань із заробітної платні й виплата заробітної платні. Депонована заробітна платня. Синтетичний облік розрахунків із заробітної платні. Облік нарахувань і розрахунків із фондами соціального страхування.

Тема 13. Облік витрат на діяльність підприємства

13.1. Облік витрат на діяльність підприємства.

Види діяльності підприємств та їх характеристика. Визначення витрат та їх класифікація. Об'єкти обліку витрат та калькулювання. Виробнича собівартість, її склад. Рахунки, застосовані для обліку виробничої собівартості та витрат за елементами. Облік витрат на основну діяльність. Облік прямих матеріальних витрат. Облік прямих витрат на оплату праці. Облік інших витрат. Облік загальновиробничих витрат. Постійні та змінні загальновиробничі витрати. Розподіл загальновиробничих витрат. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік інших витрат на операційної діяльності. Методи обліку виробничих витрат, калькулювання собівартості продукції. Облік витрат на інвестиційної, фінансової та надзвичайної діяльності.

Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів

14.1. Облік доходів підприємства.

Поняття та класифікація доходів підприємства. Аналітичний та синтетичний облік доходів.

14.2. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Розрахунок чистого доходу та прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Облік інших доходів операційної діяльності. Облік доходів фінансової та інвестиційної діяльності.

14.3. Облік фінансових результатів підприємства.

Облік фінансових результатів. Призначення рахунків класу 7 "Доходи й результати діяльності".

Тема 15. Фінансова звітність

15.1. Сутність та структура фінансової звітності підприємства.

Сутність фінансової та бухгалтерської звітності. Склад річної та квартальної фінансової звітності. Мета складання фінансової звітності.

15.2. Порядок складання та зміст балансу (Звіту про фінансовий стан).

Баланс: його призначення структура та порядок складання.

15.3. Порядок складання та зміст звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).

Звіт про фінансові результати: його призначення та порядок складання.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент повинен ознайомитись як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно поєднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1, 4.2).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку				
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи	6	2	2	2
Тема 2. Бухгалтерський баланс	8	2	2	4
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	8	2	2	4

1	2	3	4	5
Тема 4. Оцінка і калькуляція	8	2	2	4
Тема 5. Документація й інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем 1	44	10	10	24
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій				
Тема 6. Облік необоротних активів	12	2	2	8
Тема 7. Облік запасів	8	2	2	4
Тема 8. Облік коштів і дебіторської заборгованості	8	2	2	4
Тема 9. Облік фінансових інвестицій	8	2	2	4
Тема 10. Облік власного капіталу	8	2	2	4
Тема 11. Облік зобов'язань	8	2	2	4
Тема 12. Облік праці, її оплати й соціального страхування	8	2	2	4
Тема 13. Облік витрат на діяльність підприємства	8	2	2	4
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів	8	2	2	4
Тема 15. Фінансова звітність	24	2	2	20
Разом за змістовим модулем 2	100	20	20	60
Усього годин за модулями	144	30	30	84

Таблиця 4.2

**Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
для заочної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Спеціальності 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці", 6.030507 "Маркетинг"				Спеціальності 6.030508 "Фінанси і кредит"			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку								
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи	18	2	2	14	16	1	1	14

Закінчення табл. 4.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 2. Бухгалтерський баланс	16	1	1	14	18	1	1	16
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	18	1	1	16	20	1	1	18
Тема 4. Оцінка і калькуляція	16	1	1	14	16	1	1	14
Тема 5. Документація й інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку	16	1	1	14	16	1	1	14
Разом за змістовим модулем 1	84	6	6	72	86	5	5	76
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій								
Тема 6. Облік необоротних активів	18	1	1	16	24	2	2	20
Тема 7. Облік запасів	16	1	1	14	18	1	1	16
Тема 8. Облік коштів і дебіторської заборгованості	16	1	1	14	19	1	2	16
Тема 9. Облік фінансових інвестицій	16	1	1	14	19	1	2	16
Тема 10. Облік власного капіталу	16	1	1	14	19	1	2	16
Тема 11. Облік зобов'язань	16	1	1	14	19	1	2	16
Тема 12. Облік праці, її оплати і соціального страхування	16	1	1	14	20	2	2	16
Тема 13. Облік витрат на діяльності підприємства	16	1	1	14	20	2	2	16
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів	16	1	1	14	20	2	2	16
Тема 15. Фінансова звітність	22	1	1	20	24	2	2	20
Разом за змістовим модулем 2	168	10	10	148	202	15	19	168
Усього годин	252	16	16	220	288	20	24	244

5. Теми практичних занять

Особливе місце в системі викладання навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" посідають практичні методи навчання, які сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу щодо конкретної теми, розділу. Практичну роботу студента спрямовано на використання здобутих знань у розв'язанні практичних завдань. Перелік практичних занять наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Перелік тем практичних занять

Змістовий модуль	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретичні основи бухгалтерського обліку	<i>Заняття 1.</i> Вивчення Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні". З'ясування користувачів облікової інформації, їх класифікація; визначення об'єктів бухгалтерського обліку, їх класифікація; вивчення методів бухгалтерського обліку	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 2.</i> Класифікація ресурсів підприємства та джерел їх формування; виконання завдань зі складання балансу та його аналізу. Визначення впливу господарських операцій на побудову балансу підприємства	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 3.</i> Виконання завдань із відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках. Складання оборотної та шахової відомості, балансу на кінець звітного періоду урахувавши операції у звітному періоді	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 4.</i> Виконання завдань з калькулювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку; вивчення первинної документації з обліку різних об'єктів обліку	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
	<i>Заняття 5. Колоквіум за змістовим модулем 1</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Змістовий модуль 2.</i> Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій	<i>Заняття 6. Розв'язання задач із обліку необоротних активів підприємства</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 7. Вирішення завдань з обліку запасів, готової продукції та незавершеного виробництва</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 8. Рішення задач із обліку коштів у касі, на поточному рахунку в банку, розрахунків із підзвітними особами та дебіторами</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 9. Рішення задач із обліку цінних паперів із різним періодом обігу та терміном утримання інвестором</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 10. Рішення задач із обліку власного капіталу</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 11. Рішення задач із обліку довготермінових та поточних зобов'язань</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 12. Рішення задач з обліку оплати праці й соціального страхування</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 13. Рішення задач з обліку витрат діяльності компанії</i>	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]

1	2	3	4
	<i>Заняття 14.</i> Рішення задач із обліку доходів та формування фінансового результату компанії	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	<i>Заняття 15. Колоквіум</i> за змістовим модулем 2	2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
	Усього годин за модулями	30	

6. Самостійна робота

Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особи фахівця, здібного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Virішення цього завдання навряд чи можливе тільки шляхом передання знань у готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, що уміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. Реформа вищої освіти, що відбувається в наш час в Україні та країнах СНД, пов'язана за своєю сутністю з переходом від парадигми навчання до парадигми освіти. У цьому плані слід визнати, що самостійна робота студентів (СРС) є не просто важливою формою освітнього процесу, а має стати його основою.

Самостійна робота є основним способом оволодіння студентом матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час.

Самостійна робота над навчальною дисципліною "Бухгалтерський облік" містить такі види навчальної діяльності студента: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення літератури на обрану тему та пошук додаткової інформації; систематизацію нормативної та законодавчої бази бухгалтерського обліку; підготовку до практичних занять; виконання вправ, розв'язування

задач у межах вивчення окремих тем навчальної дисципліни; систематизацію вивченого матеріалу перед іспитом; опрацювання та підготовку до публікації у фахових та інших виданнях наукових статей на проблемні питання обліково-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємства.

Посилення ролі самостійної роботи студентів означає принциповий перегляд організації навчально-виховного процесу у ВНЗ, який має будуватися так, щоб розвивати вміння вчитися, формувати у студента здібності до саморозвитку, творчого застосування здобутих знань, способів адаптації до професійної діяльності в сучасному світі.

Водночас самостійна робота, її планування, організаційні форми і методи, система відстеження результатів є одним із найслабкіших місць у практиці вузівської освіти та однієї з найменших досліджених проблем сучасної освітньої ситуації. Особливої уваги потребують питання мотиваційного, процесуального, технологічного забезпечення самостійної аудиторної й поза аудиторної пізнавальної діяльності студентів. Серед чинників, що сприяють активізації самостійної роботи, можна виділити такі:

1. *Корисність виконуваної роботи.* Варіантом використання чинника корисності є активне застосування результатів роботи у професійній підготовці студента.

2. *Участь студентів у творчій діяльності.* Це може бути участь у науково-дослідній або методичній роботі, що проводять на кафедрі.

3. Важливим мотиваційним чинником є *інтенсивна педагогіка*. Вона передбачає введення до навчального процесу активних методів, в основі яких лежать інноваційні та організаційно-діяльні ігри.

4. *Участь в олімпіадах, конкурсах науково-дослідних робіт, участь у роботі конференції.*

5. *Заохочення студентів за успіхи в навчанні та творчій діяльності* (стипендії, преміювання, заохочувальні бали) і *санкції за погане навчання*. Наприклад, за роботу, здану раніше терміну, можна виставляти підвищену оцінку, а інакше її знижувати.

Самостійна робота студентів може бути як в аудиторії, так і поза нею. Проте, розглядаючи питання самостійної роботи студентів, звичайно мають на увазі в основному позааудиторну роботу.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначено навчальним планом, він становить 58 %

загального часу вивчення дисципліни (144 год), 86,7 % для студентів заочної форми навчання (252 або 288 год). Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю за СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку				
<i>Тема 1.</i> Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття за темою. Огляд теоретичного матеріалу щодо основних понять бухгалтерського обліку на підприємстві	2	Експрес-опитування	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 2.</i> Бухгалтерський баланс	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із складання різних видів бухгалтерського балансу; відображення змін у балансі внаслідок здійснення підприємством господарських операцій	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 3.</i> Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із обчислення кінцевого сальдо різних видів бухгалтерських рахунків	4	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 6; 12] Додаткова: [15; 17; 18; 23]
<i>Тема 4.</i> Оцінка і калькуляція	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із калькулювання собівартості та оцінки вартості різних об'єктів бухгалтерського обліку	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]

1	2	3	4	5
<i>Тема 5.</i> Документація й інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із оцінки результатів інвентаризації товарно-матеріальних цінностей підприємства. Підготовка до колоквиуму за 1-м змістовим модулем	10	Колоквиум за змістовим модулем 1	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
Усього за змістовим модулем 1		24		
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій				
<i>Тема 6.</i> Облік необоротних активів	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із відображення нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, інвестиційної нерухомості та довготермінових біологічних активів на рахунках бухгалтерського обліку	8	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 7.</i> Облік запасів	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань з обліку поточних біологічних активів сільськогосподарських підприємств і виробничих запасів імпортоорієнтованих підприємств; розподіл транспортно-заготівельних витрат	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 8.</i> Облік коштів і дебіторської заборгованості	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із бухгалтерського відображення отриманих векселів та резерву сумнівних боргів підприємства	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 9.</i> Облік фінансових інвестицій	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із оцінки вартості фінансових інвестицій	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]

Закінчення табл. 6.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 10.</i> Облік власного капіталу	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із обліку зміни структури та обсягів власного капіталу підприємства	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 11.</i> Облік зобов'язань	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань з обліку банківських кредитів, векселів виданих та облігацій власної емісії	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 12.</i> Облік праці, її оплати і соціального страхування	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань з обліку нарахування та виплати заробітної плати працівника за цивільно-правовими договорами	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 13.</i> Облік витрат діяльності підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із обліку фінансових та інвестиційних витрат та витрат на допоміжних господарств підприємства	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]]
<i>Тема 14.</i> Облік доходів та фінансових результатів	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань із розподілу отриманих доходів у звітних періодах	4	Презентація результатів	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
<i>Тема 15.</i> Фінансова звітність	Вивчення лекційного матеріалу. Підготовка до колоквіуму за 2-м змістовним модулем	20	Колоквіум за змістовим модулем 2	Основна: [2; 3; 6; 12] Додаткова: [16 – 18; 23]
Усього за змістовим модулем 2		60		
Разом за модулями		84		

Метою управління самостійною роботою студентів є самостійне опрацювання окремих блоків навчального процесу, пошук, систематиза-

ція, поглиблення, узагальнення, закріплення і практичне застосування знань студента з певної теми, навчальної дисципліни чи наряду підготовки.

Активна самостійна робота студентів можлива тільки за наявності серйозної та стійкої мотивації. Найсильніший мотиваційний чинник – підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності. Мотиваційним чинником в інтенсивній навчальній роботі і, у першу чергу, самостійної є особа викладача. Викладач може бути прикладом для студента як професіонал і як творча особа. Викладач може і має допомогти студенту розкрити свій творчий потенціал, визначити перспективи свого внутрішнього зростання.

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 2

Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства

Тема 6. Облік необоротних активів

6.1. Облік нематеріальних активів.

Завдання. Виробничий холдинг, платник ПДВ, здійснює проектування, конструювання та випробування моделі новітнього високоінтелектуального обладнання перед його комерційним виробництвом. У процесі створення, виробництва та підготовки моделі до використання за призначенням суб'єкт господарювання зазнав таких витрат: вартість використаних у процесі створення інноваційного обладнання матеріалів становить 130 000 грн; послуги аутсорсингу коштували 15 000 грн із ПДВ; оплата праці робітників холдингу, задіяних у створенні обладнання, становила 50 000 грн; вартість реєстрації юридичного права на інноваційне обладнання становить 5 000 грн; вартість освітлення, опалення та утримання в належному стані виробничих приміщень, де здійснювалися роботи, складала 35 000 грн; оплата праці загальногосподарського персоналу, задіяного в адмініструванні процесу виробництва інноваційного обладнання становила 10 000 грн; навчання працівників роботи на новоствореному високоінтелектуальному обладнанні коштувало холдингу

100 000 грн. У результаті випробувань холдинг дістав готову для запуску в серійне виробництво модель інноваційного обладнання, що за критеріями визнання активів відповідає вимогам її визнання як матеріального активу виробничого холдингу.

Визначте первісну вартість нематеріального активу виробничого холдингу та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

6.2. Облік незавершених капітальних інвестицій.

Завдання. Керівництвом виробничої компанії, платника ПДВ, ухвалено рішення про будівництво додаткового складського приміщення власними силами. Для виконання цього завдання було здійснено такі господарські операції:

придбано будівельних матеріалів на суму 270 000 грн;

отримано проектні послуги підрядників вартістю 4 500 грн;

використано придбані будівельні матеріали;

використано раніше придбані на господарські цілі матеріали загальною вартістю 4 200 грн;

нараховано заробітну плату працівникам будівельної бригади в розмірі 9 000 грн;

отримано послуги з вивезення будівельного сміття на суму 3 000 грн із ПДВ;

отримано послуги з експлуатації будівельних машин і механізмів вартістю 15 000 грн із ПДВ.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку за умов, якщо наприкінці звітного періоду було ухвалено рішення:

а) про замороження та продаж об'єкта незавершеного будівництва за ринковою вартістю в розмірі 600 000 грн. Витрати за угоду купівлі-продажу становили 1 000 грн;

б) уведення в експлуатацію об'єкта незавершеного будівництва виходячи з корисного терміну експлуатації, що становить 10 років.

6.3. Облік основних засобів.

Завдання. Консалтингова фірма, платник ПДВ, придбала офісні меблі вартістю 18 000 грн із ПДВ, крім того, було сплачено вартість доставки підрядником у сумі 600 грн із ПДВ та витрати на оплату праці за складання та встановлення меблів працівниками фірми в розмірі 300 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку консалтингової фірми.

6.4. Облік інвестиційної нерухомості.

Завдання. На балансі торговельної компанії у складі основних засобів обліковано будівлю. Первісна вартість будівлі становила 2 400 000 грн, за час експлуатації накопичене зношення становить 800 000 грн. За рішенням керівництва компанії в подальшому будівлю заплановано надавати в оренду. У зв'язку із цим об'єкт основних засобів переведено до складу інвестиційної нерухомості, яку обліковують за первісною вартістю.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

6.5. Облік довгострокових біологічних активів.

Завдання. Сільськогосподарське підприємство, платник ПДВ, що спеціалізується на вирощуванні фруктових насаджень, у звітному періоді з метою закладки фруктового саду придбало 100 саджанців плодкових дерев, із них: 80 саджанців 1-річних, пора плодоношення яких досягається через 3 роки, за ціною 60 грн із ПДВ; 20 – 5-річних саджанців, що здатні плодоносити, за ціною 90 грн із ПДВ.

Крім того, підприємство садівництва у звітному періоді виростило 50 власних 1-річних саджанців та 20 5-річних саджанців за первісною вартістю 35 та 60 грн відповідно.

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку наведені господарські операції.

6.6. Нарахування амортизації основних засобів.

Завдання. Промислове підприємство отримало у власність виробничого устаткування за первісною вартістю 1 300 000 грн. Прогнозовані обсяги виробленої на цьому устаткуванні продукції за весь період його експлуатації визначено в розмірі 1 600 000 од. Ліквідаційна вартість устаткування за попереднім оцінюванням може становити 130 000 грн (10 % первісної вартості). Очікуваний термін корисного використання становить 5 років.

Визначте розміри амортизаційних відрахувань із цього об'єкта основних засобів за прямолінійним, виробничим та кумулятивним методами, а також методами зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості (подвійного залишку, що зменшується) амортизації основних засобів.

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

8. Методи навчання

Методи навчання (гр. *methodos* – "шлях пізнання, спосіб знаходження істини" – це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності педагога та студентів, спрямовані на ефективне вирішення навчально-виховних завдань. Їх реалізують за допомогою системи прийомів і засобів навчальної діяльності.

Прийоми навчання – це складова частина методу, конкретні дії педагога та студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи тих методів.

Засоби навчання – це різноманітне навчальне обладнання, що використовують у системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби та ін.).

Головним очікуваним результатом вивчення дисципліни є розвиток кожної окремої особистості студента загалом або її окремих якостей, професійно орієнтованих. Практично всі методи навчання передбачають використання тих чи інших методів, форм, технік та технологій активізації навчального процесу. Зміст форм організації для активізації навчального процесу та використання методик активізації процесу навчання наведено в табл. 8.1 – 8.3.

Форми організації для активізації навчального процесу

Методики активізації навчального процесу	Зміст методик	
Форми організації групової взаємодії	Міні-лекція	надання групі необхідної інформації
	Вправи	форма активізації навчального процесу, що спрямована на вирішення основних завдань шляхом групового навчання
	Історії та розповіді	цікаві повідомлення для слухачів, які містять елементи гумору, несподіваного розвитку подій. Створюють умови для підсвідомого засвоєння певних ідей
	Дискусії	організація обговорення спірного питання, де учасники мають будувати власну аргументацію
	Мозковий штурм	пошук та генерація нових ідей за короткий час
	Рольові ігри	прогривання ситуації учасниками заданого сюжету з фіксованими ролями
	Ділові ігри	прогривання ситуації ділової взаємодії на визначену тему
	Групова робота	спільне виконання завдань, спрямованих на знайдення рішення та (або) відпрацювання певної навички
	Моделювання	конструювання моделей ситуативної взаємодії
	Шерінг/рефлексія	зворотній зв'язок: студенти звітують про набутий досвід за результатами навчання. Зазвичай проводять наприкінці кожного модуля
	Супервізія	організація консультативної підтримки студентів під час підготовки та після виконання власних проектів групової роботи

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких методів, як: лекції, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації, колективні презентації, мозковий штурм, банки візуального супроводу.

Лекції. За цієї форми навчання лектор, який більшість часу перебуває у фронтальній позиції щодо аудиторії, надає інформацію одразу всім студентам. Цей метод, переважно, використовують, аби повідомити

нову інформацію одночасно великій кількості людей в умовах, коли слухачі не мають базових знань із певної теми. Тривалість таких лекцій може бути від однієї години, іноді й більше.

Готуючи лекцію, важливо пам'ятати деякі правила: визначте основні тези, на яких треба наголосити особливо, і черговість надання; напишіть докладний конспект; яскраво виділіть в конспекті основні тези, щоб не шукати їх у ході лекції; розрахуйте час так, щоб належним чином викласти матеріал, а потім відповісти на запитання і провести обговорення; підготуйте допоміжні матеріали (слайди, роздаткові тексти, рисунки, таблиці, картки тощо).

Слід пам'ятати, що під час лекції аудиторія пасивно сприймає інформацію, тому думки людей можуть відхилитися від теми, якщо лекція задовга, надана інформація не відповідає темі, лектор читає матеріал не надто динамічно. Оскільки під час лекційних занять можливості для взаємодії між лектором та аудиторією вкрай обмежено, лектор і слухачі не можуть бути впевнені в тому, що тлумачать зміст лекції однаково. Підготовлена та виконана лекція більше зацікавить аудиторію, ніж така, коли лектор погано орієнтується в темі, ніяковіє чи соромиться, або, що особливо негативно впливає на інтерес аудиторії, читає текст лекції слово в слово за конспектом, не пожвавлюючи її, не підтримуючи контакту з аудиторією очима.

Для підвищення інтересу аудиторії під час лекцій використовують різноманітні прийоми, наприклад:

аудіовізуальні презентації (слайди, відеофільми тощо);

запитання – відповіді, відповідність яких темі лекції та витрати часу на них лектор ретельно контролює;

заздалегідь підготовлені виступи членів аудиторії, покликані подавати різні погляди на предмет лекції.

Міні-лекції. Міні-лекції відрізняються від лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції не перебільшують 10 – 15 хвилин, їх використовують для того, щоб стисло повідомити нову інформацію багатьом людей одночасно; розповісти, як виконувати певні дії, щоб їх згодом опановуватимуть самі учасники в ході практичних вправ; підсумувати результати роботи малих груп для всієї аудиторії.

Міні-лекції часто застосовують як частини цілісної теми, яку бажано викладати лекцією, аби не втомлювати аудиторію. Тоді інформацію надають по черзі кількома окремими сегментами (міні-лекціями), між якими застосовують інші форми й методи навчання: періоди запитань – відпо-

відей; вправи на перевірку засвоєння матеріалу; рухавки; роботу в складі малих груп тощо.

Презентації. На відміну від лекцій, які надають знання з багатьох аспектів певної теми, їх взаємозв'язку з метою створення цілісного, теоретично обґрунтованого погляду на певне явище, презентації спрямовано на подання нових результатів, нової інформації з конкретного, досить вузького, практичного аспекту теми, яка є предметом навчання. Успішна презентація вимагає від того, хто її проводить:

заздалегідь потренуватися у проведенні презентації, аби виглядати й почувати себе впевнено;

заздалегідь організувати всі необхідні умови для проведення презентації (підготувати робоче місце, засоби наочності: плакати, слайди, демонстраційну апаратуру, технічні засоби тощо);

у ході роботи періодично запитувати аудиторію щодо зрозумілості нової інформації, підтримувати постійний зворотний зв'язок;

виявляти гнучкість, бути готовим до непередбачуваних обставин, адже презентована нова інформація для когось може виявитися такою, що не відповідає його усталеним поглядам.

Колективні презентації. Це така форма подання матеріалу, коли кілька (троє або більше) осіб разом (по черзі) повідомляють інформацію аудиторії. Згідно з вказівками викладача, який регулює черговість виступів, кожний промовець робить доповідь певної тривалості (зазвичай до 15 – 20 хвилин). Переважно, кожне повідомлення присвячено якомусь одному з кількох аспектів (вимірів, поглядів) однієї теми. Здебільшого наприкінці колективних претензій передбачено запитання аудиторії кожному доповідачеві.

Мозковий штурм. Цей метод застосовують як для обговорення всією групою студентів, так і для обговорення в малих групах. Його мета – сформулювати якомога більше ідей на задану тему. Мозковий штурм проводять у два етапи: на першому етапі формулюють ідеї, на другому їх оцінюють. Зазвичай використовують велику шкільну дошку або аркуші фліп-чартного паперу, де один із учасників (або помічник тренера) записує ідеї так, щоб усі могли їх бачити. Це стимулює мислення і зручно для відбору кращих ідей у ході оцінювання на другому етапі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками й поглядами учасників щодо цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють уміння формулювати думки та висловлювати їх.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Під час вивчення дисципліни застосовують лекції з демонстрацією чинних форм первинних документів і звітності; розв'язання задач; складання кореспонденцій рахунків; заповнення документів і форм звітності.

Таблиця 8.2

**Розподіл форм і методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи	Міні-лекція "Функції бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання"; робота в малих групах
<i>Тема 2.</i> Бухгалтерський баланс	Міні-лекція "Побудова і зміст бухгалтерського балансу та типи змін у його структурі"; банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	Лекція проблемного характеру "Побудова бухгалтерського рахунку, їх види та особливості застосування"; робота в малих групах, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Оцінка і калькуляція в бухгалтерському обліку як елементи його методу	Міні-лекція "Сутність та роль оцінка в системі бухгалтерського обліку капіталу, зобов'язань та активів підприємства"; банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Документація і інвентаризація, техніка й форми бухгалтерського обліку	Лекція проблемного характеру "Роль та призначення документації в системі бухгалтерського обліку"; робота в малих групах
<i>Тема 6.</i> Облік необоротних активів	Міні-лекція "Технологія обліку надходження руху та вибуття нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, основних засобів, інвестиційної нерухомості, довготермінових біологічних активів та інших необоротних матеріальних активів"; робота в малих групах
<i>Тема 7.</i> Облік запасів	Міні-лекція "Порядок бухгалтерського відображення наявності та руху запасів сировини, незавершеного виробництва, готової продукції та товарів компанії"; банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості	Лекція проблемного характеру "Особливості відображення грошових коштів та розрахунків з дебіторами на рахунках бухгалтерського обліку", банки візуального супроводу, презентація результатів

1	2
Тема 9. Облік фінансових інвестицій	Міні-лекція "Типологія та особливості бухгалтерського відображення фінансових інвестицій приватних підприємств"; робота в малих групах
Тема 10. Облік власного капіталу	Міні-лекція "Особливості обліку формування та зміни власного капіталу підприємства"; банки візуального супроводу
Тема 11. Облік зобов'язань	Лекція проблемного характеру "Процедура бухгалтерського відображення розрахунків із поставальниками та підрядчиками, учасниками, бюджетом, операцій із векселями та облігаціями"; банки візуального супроводу; презентація результатів
Тема 12. Облік праці, її оплати й соціального страхування	Міні-лекція "Особливості нарахування та сплати заробітної платні та нарахувань на неї"; робота в малих групах
Тема 13. Облік витрат на діяльність підприємства	Міні-лекція "Класифікація видів діяльності підприємства та порядок обліку витрат на його діяльності"; банки візуального супроводу
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів	Лекція проблемного характеру "Класифікація доходів підприємства та технологія їх бухгалтерського відображення"; банки візуального супроводу; презентація результатів
Тема 15. Фінансова звітність	Міні-лекція "Сутність, структура та порядок формування фінансової звітності суб'єкта господарювання"; банки візуального супроводу

Таблиця 8.3

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи	<i>Практичне заняття</i> на тему "Вивчення Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні". З'ясування користувачів облікової інформації, їх класифікація; визначення об'єктів бухгалтерського обліку, їх класифікація; вивчення методів бухгалтерського обліку"	Міні-лекція; презентація; групова дискусія

Продовження табл. 8.3

1	2	3
Тема 2. Бухгалтерський баланс	<i>Практичне заняття</i> на тему "Класифікація ресурсів підприємства та джерел їх формування; виконання завдань зі складання балансу та його аналізу. Визначення впливу господарських операцій на побудову балансу підприємства"	Вправи на активізацію творчої активності та розвиток креативної думки; презентація
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	<i>Практичне заняття</i> на тему "Виконання завдань із відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках. Складання оборотної та шахової відомості, балансу на кінець звітного періоду, ураховуючи операції у звітному періоді"	Робота в малих групах; презентація; рольові ігри
Тема 4. Оцінка і калькуляція	<i>Практичне заняття</i> на тему "Виконання завдань із калькулювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку"	Міні-лекція; круглий стіл; презентація
Тема 5. Документація й інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку	<i>Практичне заняття</i> на тему "Вивчення первинної документації з обліку різних об'єктів обліку"	Робота в малих групах; презентація
Тема 6. Облік необоротних активів	<i>Практичне заняття</i> на тему "Розв'язання задач із обліку необоротних активів підприємства"	Міні-лекція; вправи на активізацію творчої активності та розвиток креативної думки; презентація
Тема 7. Облік запасів	<i>Практичне заняття</i> на тему "Розв'язання задач із обліку запасів, готової продукції та незавершеного виробництва"	Міні-лекція; вправи на активізацію творчої активності та розвиток креативної думки; презентація
Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості	<i>Практичне заняття</i> на тему "Розв'язання задач із обліку грошових коштів в касі, на поточному рахунку в банку, розрахунків з підзвітними особами та дебіторами"	Міні-лекція; вправи на активізацію творчої активності та розвиток креативної думки; презентація

1	2	3
Тема 9. Облік фінансових інвестицій	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач із обліку цінних паперів із різним періодом обігу та терміном утримання інвестором"	Міні-лекція; робота в малих групах; презентація
Тема 10. Облік власного капіталу	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач із обліку власного капіталу"	Міні-лекція; круглий стіл; презентація
Тема 11. Облік зобов'язань	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач із обліку довгострокових та поточних зобов'язань"	Міні-лекція; круглий стіл; презентація
Тема 12. Облік праці, її оплати й соціального страхування	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач із обліку оплати праці й соціального страхування"	Робота в малих групах, презентація; рольові ігри
Тема 13. Облік витрат на діяльності підприємства	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач з обліку витрат на діяльності компанії"	Міні-лекція; презентація; групова дискусія
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач із обліку доходів діяльності компанії"	Міні-лекція; презентація; групова дискусія
Тема 15. Фінансова звітність	Практичне заняття на тему "Розв'язання задач із обліку доходів та формування фінансового результату компанії"	Робота в малих групах; презентація

9. Методи контролю

Органічною складовою частиною навчального процесу є систематичний, комплексний контроль та їх оцінювання за якістю здобутих знань, умінь та практичних навичок (компетентностей) студентів, відповідно до вимог державних стандартів освіти, а також адаптації до загальноєвропейських вимог, визначених Європейською системою залікових кредитів (ECTS).

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів ураховує види занять, що, згідно з програмою навчальної

дисципліни, передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою. Системи контролю й оцінювання знань студентів розроблено відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять у собі:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять та оцінюють за сумою набраних балів (мінімальна сума – 60 балів);

модульний контроль, що здійснюють, зважаючи на поточний контроль за відповідний змістовий модуль, має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах, як:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних та самостійних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка наукової статті на задану тематику;

проведення письмової контрольної роботи.

Модульний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у формі колоквіуму. **Колоквіум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводять як проміжний міні-екзамен із ініціативи викладача.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію із практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, здійснення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретне завданням ставлять за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової частини зменшує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увагу також приділяють якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно із графіком навчального процесу. Якщо якусь із вимог не буде виконано, то бали буде знижено.

Поточну контрольну роботу проводять 1 раз на семестр, він містить практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем змістового модуля. Максимальна сума балів за поточною контрольною роботою становить **4 бали**.

Колоквіум за змістовим модулем проводять 2 рази на семестр, він містить теоретичні та практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем змістового модуля. Максимальна сума балів за колоквіум за змістовим модулем становить **8 балів**.

Мінімальна кількість балів, які студент може набрати за результатами поточного контролю, становить **35 балів**, максимальна – **60 балів**.

Екзаменаційні білети включають практичні завдання (ситуації) різного ступеня складності.

Приклад екзаменаційного білета наведено далі.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Спеціальність 6.030508

Навчальна дисципліна Бухгалтерський облік

Курс II

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

Завдання 1 (стереотипне). *Обчисліть кінцеве сальдо бухгалтерського рахунку за наведеними господарськими операціями: дебіторська заборгованість на початок звітного періоду становить 25 000 грн;*

відвантажено готової продукції вітчизняним покупцям на суму 175 000 грн.; виставлено претензію через брак на суму 50 000 грн; отримано товари від вітчизняних постачальників на суму 85 000 грн; отримано короткостроковий вексель на суму 125 000 грн.

Рахунок 361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"		
	Дебет	Кредит
Вхідне сальдо:		
Обороти:		
Вихідне сальдо:		

Завдання 2 (стереотипне). *Визначте тип змін у структурі бухгалтерського балансу внаслідок таких господарських операцій:*

№ п/п	Господарська операція	Тип змін (A↑↓; П↑↓)	
1	Оприбутковано матеріали від постачальників		
2	Направлено прибуток на формування резервного капіталу		
3	Передано у виробництво сировину та матеріали		
4	Отримано короткостроковий вексель		
5	Погашено кредиторську заборгованість за рахунок банківського кредиту		

Завдання 3 (діагностичне). *Визначте валюту балансу за квітень.*

Виписка з балансу за квітень поточного року КП "Вода" містить такі дані: зареєстрований капітал – 115 600 грн, заборгованість із заробітної плати – 700 грн, нематеріальні активи (первісна вартість) – 120 000 грн, накопичена амортизація нематеріальних активів – 15 000 грн, товари – 250 грн, незавершене виробництво – 9 378 грн, короткостроковий кредит – 7 000 грн, непокритий збиток – 8 672 грн.

Завдання 4 (діагностичне). Відобразіть господарські операції із придбання та введення принтера в експлуатацію на рахунках бухгалтерського обліку.

Виробниче підприємство "Фоліо" придбало в магазині МКС кольоровий лазерний принтер за 2 500 грн із ПДВ. Принтер було доставлено на підприємство робітником його служби постачання, за що йому нараховано 250 грн заробітної плати та відповідні нарахування на соціальні заходи. Оплату за принтер було здійснено перерахуванням із поточного рахунка. За налаштування принтера співробітнику підприємства було нараховано зарплатню в сумі 70 грн та здійснено відповідні нарахування на соціальні заходи. Після налаштування принтер було введено в експлуатацію.

Завдання 5 (евристичне). Відобразіть господарські операції в обліку підприємства.

Новостворюване підприємство організаційно-правової форми власності ПАТ зареєструвало статутний капітал у розмірі 1,5 млн грн пропорційно до кількості засновників – 3 акціонерів. Акціонери зробили такі внески на рахунок сплати номінальної вартості заявлених акцій: 1-й акціонер уніс приміщення адміністративного призначення за справедливою вартістю 350 000 грн (термін експлуатації 10 років); 2-й акціонер уніс транспортний засіб збутового призначення за справедливою вартістю 400 000 грн (витрати на державну реєстрацію 35 000 грн, термін експлуатації 5 років); 3-й акціонер уніс товари за справедливою вартістю 200 000 грн.

Для придбання виробничого обладнання вартістю 150 000 грн із ПДВ (термін корисного використання 5 років) підприємство залучило банківський кредит терміном на 3 роки під 25 % річних із рівномірним погашенням основного боргу. Крім того, підприємство придбало на умовах подальшої оплати сировину та матеріали вартістю 100 000 грн з ПДВ.

Протягом звітного періоду підприємство нарахувало амортизацію (застосовано прямолінійний метод нарахування амортизації), погасило частину банківського кредиту та сплатило відсотки за ним.

№ п/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція	
			дебет	кредит
1	2	3	4	5
1	Зареєстровано статутний капітал			
2	1-м акціонером погашено заборгованість за акціями у формі приміщення адміністративного призначення			

1	2	3	4	5
3	2-м акціонером погашено заборгованість за акціями у формі транспортного засобу збутового призначення			
4	Сплачено держреєстрацію транспортного засобу			
з5	Уведено в експлуатацію транспортний засіб			
6	3-м акціонером погашено заборгованість за акціями у формі товарів			
7	Придбано обладнання за рахунок довгострокового банківського кредиту			
8	Списано податковий кредит із ПДВ за операцією придбання обладнання			
9	Начислено відсотки за банківським кредитом			
10	Оприбутковано сировину та матеріали			
11	Списано податковий кредит із ПДВ за операцією придбання сировини та матеріалів			
12	Погашено заборгованість перед постачальником			
13	Нараховано амортизацію: адміністративної будівлі; транспортного засобу збутового призначення; виробничого обладнання			
14	Погашено банківський кредит за 1 рік			
15	Погашено відсотки за користування банківським кредитом			

Мінімальна кількість балів, які студент може набрати за результатами підсумкового контролю (екзамену) становить **25 балів**, максимальна – **40 балів**. Високі бали виставляють за повне виконання завдань. За неповну відповідь, неправильне або неповне наведення господарських операцій або облікових реєстрів, неправильний алгоритм розрахунків бали пропорційно знижують. Критерії оцінювання знань студентів за результатами іспиту наведено далі.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

критерії оцінювання знань студентів II курсу
за екзаменаційними білетами з дисципліни "Бухгалтерський облік"
спеціальність "Фінанси і кредит"

Екзаменаційний білет налічує 5 завдань, які оцінюють такими балами:

Номер завдання	Зміст завдання	Максимум балів	Зменшувальний бал за одну помилку
1	<i>Стереотипне завдання:</i> Визначення типів змін у бухгалтерському балансі внаслідок наведених господарських операцій	7	0,7
2	<i>Стереотипне завдання:</i> Визначення вихідного сальдо бухгалтерського рахунку за наведеними господарськими операціями	7	0,7
3	<i>Діагностичне завдання:</i> 1. Виконати необхідні розрахунки. 2. Відобразити кореспонденцію рахунків на рахунках бухгалтерського обліку. 3. Визначити кінцевий результат, сформований у завданні	2,5	0,5
		3,0	0,4
		2,5	0,5
4	<i>Діагностичне завдання:</i> 1. Виконати необхідні розрахунки. 2. Відобразити кореспонденцію рахунків на рахунках бухгалтерського обліку. 3. Визначити кінцевий результат, сформований в завданні	2,5	0,5
		3,0	0,4
		2,5	0,5
5	<i>Евристичне завдання:</i> 1. Виконати необхідні розрахунки. 2. Відобразити кореспонденцію рахунків на рахунках бухгалтерського обліку. 3. Визначити кінцевий результат, сформований у завданні	3,0	0,5
		3,5	0,4
		3,5	0,4

Примітки:

1. Студент може отримати 40 балів за умови бездоганного виконання роботи.

2. Не допускаються виправлення, закреслення, помарки, підчистки, коректування.

3. На іспиті студенту дозволено користуватися Планом рахунків бухгалтерського обліку.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей		
				Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку					18	
Визначати об'єкти бухгалтерського обліку та встановлювати методи їх відображення в облікових регістрах	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вивчення Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні". Визначення користувачів облікової інформації, їх класифікація.	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		2	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Знати структуру бухгалтерського балансу та технологію його складання	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Бухгалтерський баланс	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Виконання завдання із класифікації ресурсів підприємства та джерел їх формування. Вирішення завдань зі складання балансу	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4		5	6
Знати структуру та економічний зміст плану рахунків бухгалтерського балансу	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Виконання завдання по відображенню господарських операцій підприємства на бухгалтерських рахунках	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Знати структуру об'єктів бухгалтерського обліку, види їх вартості, а також способи оцінки їх вартості	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Оцінка і калькуляція в бухгалтерському обліку як елементи його методу	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Практичне завдання "Синтетичний та аналітичний облік за рахунками бухгалтерського обліку"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Знати порядок документообігу на підприємстві у процесі бухгалтерського обліку його господарських засобів	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Документація й інвентаризація, техніка й форми бухгалтерського обліку	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Колоквіум	Перевірка колоквіуму	9
	СРС	10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, виконання завдань для самоконтролю, підготовка до колоквіуму	Презентація результатів	
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій						32
Визначати необоротні активи підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Облік необоротних активів	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку необоротних активів підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4		5	6
Визначати запаси підприємства та відобразити їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Облік запасів	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з обліку виробничих запасів, запасів готової продукції та незавершеного виробництва	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Визначати грошові кошти та дебіторську заборгованість підприємства та відобразити їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку розрахунків підприємства з дебіторами	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Визначати та оцінювати фінансові інвестиції підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Облік фінансових інвестицій	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з бухгалтерського обліку придбаних підприємством пайових а боргових цінних паперів	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Визначати власний капітал підприємства та відобразити його зміну на рахунках бухгалтерського обліку	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Облік власного капіталу	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з обліку формування та зміни розмірів та структури власного капіталу підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

1	2	3	4		5	6
		CPC	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Визначати зобов'язання підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку		Ауд.	2	Лекція Тема 11. Облік зобов'язань	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття Вирішення практичних завдань з обліку довгострокових та поточних зобов'язань суб'єкта господарювання Поточна контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань Контрольна робота	4
		CPC	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Визначати фонд оплати праці підприємства та відобразити витрати з оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку		Ауд.	2	Лекція Тема 12. Облік праці, її оплати і соціального страхування	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття Вирішення практичних завдань з обліку оплати праці й соціального страхування	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		CPC	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Визначати витрати підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку		Ауд.	2	Лекція Тема 13. Облік витрат діяльності	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття Вирішення практичних завдань із обліку витрат діяльності суб'єкта господарювання	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		CPC	4	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	

Закінчення табл. 10.1

1	2	3	4		5	6
Визначати дохід та фінансові результати діяльності підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Ауд.	2	Лекція	Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку доходів та формування фінансового результату підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, огляд законодавчої бази	Презентація результатів	
Знати зміст, структуру та призначення форм фінансової звітності підприємства	Ауд.	2	Лекція	Тема 15. Фінансова звітність	Робота на лекції	1
		2	Практичне заняття	Колоквіум	Перевірка колоквіуму	9
	СРС	10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самоконтролю, підготовка до колоквіуму		
Сесія	Ауд.			Екзамен		40
	СРС	10		Стаття		10
	Усього годин	144	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни			100
	<i>із них:</i>					
	<i>аудиторні</i>					60
	<i>самостійна робота</i>					40

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота															ВМ	тес	Г
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	40		
2	2	2	2	10	2	2	2	2	2	6	2	2	2	20			
Колоквіум					Колоквіум												
8					8												

Примітка. T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Практичні заняття	Поточні КР	Колоквіум	Стаття	Усього	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку	Тема 1	1 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 2	2 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 3	3 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 4	4 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 5	5 тиждень	1	1	–	8	–	10
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій	Тема 6	6 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 7	7 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 8	8 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 9	9 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 10	10 тиждень	1	1	–	–	2	
	Тема 11	11 тиждень	1	1	4	–	–	6
	Тема 12	12 тиждень	1	1	–	–	–	2
	Тема 13	13 тиждень	1	1	–	–	–	2
	Тема 14	14 тиждень	1	1	–	–	–	2
	Тема 15	15 тиждень	1	1	–	8	10	20
Усього			15	15	4	16	10	60

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.4). Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література**11.1. Основна**

1. Бухгалтерський облік : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. В. Рассулова, І. О. Лукашова, Е. С. Гейер та ін. ; Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – Донецьк : [ДонНУЕТ], 2008. – 193 с.

2. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики : у 2 т. / за ред. А. М. Коваленко. – Дніпропетровськ : ВКК "Баланс-Клуб", 2010. – Т. 1. – 656 с.

3. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. спец."Облік і аудит" вищ. навч. закл. / за заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і переробл. – Житомир : ПП "Рута", 2009. – 912 с.

4. Вещунова Н. Л. Основы бухгалтерского учета : учеб. пособ. / Н. Л. Вещунова, Н. В. Неелова. – 6-е изд. – Ростов н/Д : ФЕНИКС, 2009. – 112 с.

5. Жадько К. С. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. С. Жадько, В. В. Семенюта, Л. Ш. Олійник ; Дніпропетровська державна фінансова академія. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.

6. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики : підручник / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2009. – 422 с.

7. Косміна Р. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Р. М. Косміна ; за ред. Ю. Д. Чацкіс. – К. : Вища школа, 2008. – 255 с.

8. Кужельний М. В. Організація обліку : підручник / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

9. Кузнецова С. А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / С. А. Кузнецова ; Таврійський державний агротехнологічний ун-т. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2008. – 230 с.

10. Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика : навч. посіб. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 608 с.

11. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. для студ. ВНЗ спец. 6.050100 "Облік і аудит" / В. Ф. Максимова. – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 670 с.

12. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. Б. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

13. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 507 с.

11.2. Додаткова

14. Бухгалтерський облік у споживчій кооперації : навч. посіб. для студ. спец. "Облік і аудит" вищ. навч. закладів / В. О. Озеран, П. О. Куцик, М. Волошина та ін. ; Укоопспілка ; Львівська комерційна академія / за ред. В. О. Озеран. – Львів : Вид-во Львівської комерційної академії, 2008. – 660 с.

15. Облікова політика : навч. посіб. / В. М. Савченко, О. В. Пальчук, Л. В. Саловська та ін. ; за ред. Г. М. Давидова. – К. : Знання, 2010. – 479 с.

16. Пальчук О. В. Маркетинг і бухгалтерський облік маркетингової діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Пальчук, В. М. Савченко, Н. М. Тошина ; Кіровоградський ін-т регіонального управління та економіки. – Кіровоград : Поліум, 2008. – 228 с.

17. Рогозян Л. Є. Ревізія і контроль : навч. посіб. / Л. Є. Рогозян, В. В. Вахлакова. – Алчевськ : ДонДТУ, 2008. – 209 с.

11.3. Інформаційні ресурси

18. Бухгалтерський форум "Бухгалтерський облік". Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.buhoblik.org.ua/uchet.html>.

19. Видавничо-консалтинговий клуб "Баланс" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://balance.ua>.
20. Журнал "Аудитор" [Електронний ресурс].– Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/316?view=material.
21. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торговельної палати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007.
22. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
23. Інтерактивна бухгалтерія. Бухгалтерський сервіс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua>.
24. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536.
25. Облік виплат з тимчасової непрацевдатності. Консалтингова компанія "Дінай". Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.dinai.com/consultations/53>.
26. Облік та нарахування заробітної плати на підприємстві. Офіційний сайт аудиторської компанії "Юнітс Консалтинг Лтд. – Режим доступу : http://accounting-ukraine.kiev.ua/poslugi/oblik_narahuvannya_zarobitnoyi_plati_zarplati.htm#priklad_zarobitnoi_plati_rozrahunok.
27. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
29. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України № 2464-VI від 8 липня 2010 року Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 2– 3. – ст. 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page5>.

11.4. Методичне забезпечення

30. Завдання до практичних занять із навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" денної форми навчання / уклад. А. В. Махота, Н. С. Пасенко, Ю. С. Часовнікова та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 60 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових частин професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" за Національною рамкою кваліфікацій України

51

Складові частини компетентності, яку формують у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку					
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи					
Визначати об'єкти бухгалтерського обліку та встановлювати методи їх відображення в облікових регістрах	Сутність поняття бухгалтерського обліку, його мету та функції	Знання предмета бухгалтерського обліку; класифікації об'єктів бухгалтерського обліку; параметрів методів бухгалтерського обліку	Ідентифікувати об'єкти бухгалтерського обліку на підприємстві та визначати методи їх бухгалтерського обліку	Ефективно визначати порядок бухгалтерського обліку господарських засобів підприємства	Відповідальність за точну ідентифікацію об'єктів бухгалтерського та достовірний їх облік

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Бухгалтерський баланс					
Знати структуру бухгалтерського балансу та технологію його складання	Зміст статей бухгалтерського балансу, типи господарських операцій	Знання структури господарських засобів підприємства та джерел їх утворення; розуміння порядку групування господарських засобів та джерел їх фінансування	Визначати на основі бухгалтерського балансу структуру господарських засобів та джерел їх фінансування. Відобразити зміни в бухгалтерському балансі внаслідок здійснення підприємством господарських операцій	Презентувати структуру господарських засобів та джерела їх фінансування, залежно від здійснених підприємством господарських операцій	Самостійно аналізувати фінансово-господарський стан підприємства на основі даних бухгалтерського балансу. Відобразити в балансі результати господарської діяльності підприємства
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис					
Знати структуру та економічний зміст Плану рахунків бухгалтерського балансу	Побудову, типи та призначення бухгалтерських рахунків	Знання методу подвійного запису; структури Плану рахунків бухгалтерського обліку	Відобразити господарські операції підприємства на рахунках бухгалтерського обліку	Застосовувати план рахунків у процесі бухгалтерського обліку господарських засобів підприємства	Самостійно визначати рахунки в процесі обліку наявності та руху господарських засобів підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Оцінка і калькуляція в бухгалтерському обліку як елементи його методу					
Знати структуру об'єктів бухгалтерського обліку, види їх вартості, а також способи оцінки їх вартості	Сутність оцінки і калькуляції, види вартості об'єктів бухгалтерського обліку	Знання характеристики видів вартості об'єктів бухгалтерського обліку та порядку їх застосування для оцінки господарських засобів підприємства	Здійснювати оцінки та калькулювання вартості господарських засобів підприємства	Ефективно визначати вартість різноманітних об'єктів бухгалтерського обліку	Відповідальність за об'єктивність оцінка господарських засобів підприємства для цілей бухгалтерського обліку
Тема 5. Документація й інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку					
Знати порядок документообігу на підприємстві у процесі бухгалтерського обліку його господарських засобів	Параметри документів, сутність інвентаризації, поняття та види облікових реєстрів	Знання типології документів та розуміння вимог до їх складання, переліку облікових реєстрів та порядку їх ведення, порядку проведення інвентаризації господарських засобів підприємства	Здійснювати первинне спостереження та документацію наявності та руху господарських засобів підприємства; проводити інвентаризацію об'єктів бухгалтерського обліку	Тракувати інформацію первинної документації, презентувати порядок документообігу на підприємстві, ефективно аналізувати достовірність бухгалтерської інформації	Відповідальність за точність бухгалтерської документації, ефективність документообігу та об'єктивність інформації щодо стану господарських засобів підприємства в облікових реєстрах

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства					
Тема 6. Облік необоротних активів					
Визначати необоротні активи підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Сутність та види необоротних активів підприємства, порядок їх оцінки; джерела надходження та порядок зменшення на підприємстві	Знання порядку визнання та оцінки вартості необоротних активів; методології синтетичного та неаналітичного обліку наявності та руху окремих видів необоротних активів підприємства	Здійснювати оцінку та відображати на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух складових необоротних активів підприємства	Формувати в бухгалтерському обліку об'єктивну інформацію про стан необоротних активів підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про стан необоротних активів підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 7. Облік запасів					
Визначати запаси підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Класифікацію та порядок визнання запасів підприємства; джерела надходження запасів на підприємство та порядок їх обліку	Знання видів оцінка запасів підприємства та порядку їх застосування для цілей бухгалтерського обліку запасів	Здійснювати оцінку та відображати на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух запасів підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про стан запасів підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про стан наявних запасів підприємства під час складання його фінансової звітності

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості					
Визначати грошові кошти та дебіторську заборгованість підприємства та відображати їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Загальну характеристику грошових розрахунків підприємства з покупцями та замовниками	Знання порядку готівкових та безготівкових розрахунків підприємства з контрагентами та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух грошових коштів та дебіторської заборгованості	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про обсяг грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про наявність грошових коштів та обсяг дебіторської заборгованості підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 9. Облік фінансових інвестицій					
Визначати та оцінювати фінансові інвестиції підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Загальну характеристику фінансових інвестицій	Знання порядку відображення на рахунках бухгалтерського обліку фінансових інвестицій	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку фінансові інвестиції	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про обсяг фінансових інвестицій підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про фінансові інвестиції підприємства під час складання його фінансової звітності

1	2	3	4	5	6
Тема 10. Облік власного капіталу					
Визначати власний капітал підприємства та відобразити його зміну на рахунках бухгалтерського обліку	Сутність та джерела формування власного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм власності	Знання порядку формування власного капіталу підприємства, процедури бухгалтерського обліку господарських операцій підприємства і зміни власного капіталу	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку власний капітал підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про стан власного капіталу підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про наявність власного капіталу підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 11. Облік зобов'язань					
Визначати зобов'язання підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Сутність, порядок формування та види зобов'язань підприємства, загальний порядок їх бухгалтерського обліку	Знання порядку бухгалтерського обліку зобов'язань підприємства за джерелами їх походження та термін погашення	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку зобов'язання підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про обсяг зобов'язань підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про обсяг зобов'язань підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 12. Облік праці, її оплати і соціального страхування					
Визначати фонд оплати праці підприємства та відобразити витрати з оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку	Показники та системи оплати праці, порядок нарахування та обліку заробітної платні й нарахувань на неї, форми оплати праці	Знання порядку розрахунку розміру заробітної платні, утримань та нарахувань на неї; порядку розрахунків з оплати праці на підприємстві	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку витрати підприємства з оплати праці	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про витрати підприємства з оплати праці	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про фонд оплати праці підприємства під час складання його фінансової звітності

1	2	3	4	5	6
Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства					
Визначати витрати підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Загальну характеристику витрат підприємства	Знання порядку обліку витрат діяльності підприємства	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку витрати підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про витрати підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про витрати підприємства у фінансовій звітності
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів					
Визначати доходи та фінансові результати діяльності підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Загальну характеристику витрат підприємства	Знання порядку визнання доходів, витрат підприємства та його фінансових результатів діяльності	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку доходів та фінансових результатів	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про доходи та фінансові результати діяльності підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про доходи та фінансові результати підприємства під час складання його фінансовій звітності
Тема 15. Фінансова звітність					
Знати зміст, структуру та призначення форм фінансової звітності підприємства	Зміст і структура фінансової звітності підприємства	Знання порядку складання фінансової звітності підприємства	Здійснювати аналіз фінансової звітності підприємства	Трактувати бухгалтерську інформацію, яку містить фінансова звітність	Самостійно складати фінансову звітність підприємства

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми практичних занять.....	18
6. Самостійна робота.....	20
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	25
7. Індивідуально-консультативна робота.....	28
8. Методи навчання.....	28
9. Методи контролю.....	35
10. Розподіл балів, які отримують студенти.....	42
11. Рекомендована література.....	48
11.1. Основна.....	48
11.2. Додаткова.....	49
11.3. Інформаційні ресурси.....	49
11.4. Методичне забезпечення.....	50
Додатки.....	51

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК"
для студентів галузі знань
0305 "Економіка та підприємництво"
всіх форм навчання

Укладачі: **Махота Алла Валентинівна**
Литвиненко Аліна Олександрівна
Тютлікова Вікторія Валеріївна та ін.

Відповідальний за випуск *А. А. Пилипенко*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *В. В. Міхно*

План 2016 р. Поз. № 6.

Підп. до друку 04.07.2016 р. Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 3,75. Обл.-вид. арк. 4,69. Тираж 40 пр. Зам. № 115.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.